

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет/інститут Психології

Кафедра Соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ КОНФЛІКТУ

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Психологія»

Спеціальність 053 Психологія

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “29” серпня 2022 р.

м. Івано-Франківськ – 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Опис дисципліни
3. Структура курсу
4. Система оцінювання курсу
5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу
6. Ресурсне забезпечення
7. Контактна інформація
8. Політика навчальної дисципліни

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія конфлікту
Освітня програма	«Психологія»
Спеціальність	053 Психологія
Галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки
Освітній рівень	Бакалавр
Статус дисципліни	Нормативна
Курс / семестр	4 / 7
Розподіл за видами занять та годинами навчання (якщо передбачені інші види, додати)	Денна ф.н.: Лекції – 14 год. Семінарські заняття – 18 год. Самостійна робота – 58 год. Заочна ф.н.: Лекції – 4 год. Семінарські заняття – 6 год. Самостійна робота – 80 год.
Мова викладання	Українська
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/1211

2. Опис дисципліни

<p>Мета та цілі курсу</p> <p>Мета вивчення навчальної дисципліни «Психологія конфлікту»: формування у студентів компетентностей, пов'язаних із необхідністю аналізу конфліктів та психологічного управління ними.</p> <p>Завдання вивчення дисципліни «Психологія конфлікту»: сформувати у студентів розуміння основних психологічних закономірностей виникнення і розвитку конфліктів, причин і чинників виникнення конфліктних ситуацій у різних сферах життєдіяльності людини й соціальних груп, здатність до практичної роботи з конфліктами й психологічного управління ними.</p>
<p>Компетентності</p> <p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.</p> <p>Загальні компетентності:</p> <p>ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p> <p>ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, володіння соціально- психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.</p> <p>Спеціальні (фахові, предметні) компетентності</p> <p>СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.</p> <p>СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).</p> <p>СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту населення.</p> <p>СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.</p>
<p>Програмні результати</p> <p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p>

ПР12. Скласти та реалізувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПР15. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.

ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.

ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.

ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи.

3. Структура курсу (зразок)

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1.	Тема 1. Конфлікт як соціально-психологічний феномен 1.Поняття про конфлікт. Визначення ситуації як конфліктної. 2.Функції конфліктів. 3.Види і форми конфліктів. 4.Структура конфлікту. 5.Динаміка конфліктів.	ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя. ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи. Розвиток навичок діагностики конфлікту.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу. Групова дискусія про роль конфліктів у житті суспільства.
2	Тема 2. Міжособистісні конфлікти 1.Психологічна характеристика міжособистісного конфлікту. Чинники виникнення міжособистісних конфліктів. 2. Типи комунікативної поведінки. 3.Особистісні передумови розвитку конфліктів. Конфліктність особистості, конфліктостійкість конфліктофобія. Типи конфліктних особистостей. 4.Міжособистісний конфлікт на різних етапах онтогенезу. 5.Гендерні особливості поведінки учасників конфліктних ситуацій. 6.Стратегії і тактики поведінки опонентів у конфліктних ситуаціях.	ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя. ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест. Самоаналіз "Мій стиль поведінки в конфліктній ситуації", розбір кейсів (міжособистісні конфлікти).
3	Тема 3. Внутрішньоособистісні конфлікти 1. Особливості інтраперсональних конфліктів, умови та причини виникнення, критерії прояву. 2.Види	ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу,

	внутрішньоособистісних конфліктів 3.Психологічні умови попередження внутрішньоособистісних конфліктів 4.Чинники, способи та механізми подолання внутрішньоособистісних конфліктів.	благополуччя. ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи. ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.	тест; кейси (внутрішньоособистісні конфлікти).
4	Тема 4. Конфлікти в групах 1. Поняття про групові конфлікти, класифікація, функції, причини виникнення, особливості динаміки. 2.Міжособистісно-групові конфлікти: психологічна характеристика, причини виникнення, особливості прогнозування і шляхи розв'язання. 3.Міжгрупові конфлікти, умови їх виникнення, основні функції. Аналіз провідних психологічних підходів у дослідженні міжгрупових конфліктів. 4.Класифікація міжгрупових конфліктів. 5.Особливості врегулювання і розв'язання міжгрупових конфліктів.	ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР15. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, кейси (конфлікти в групах).
5	Тема 5. Психологічний контекст управління конфліктами 1.Поняття “управління конфліктом”. Основні напрями управління конфліктом. 2.Форми завершення конфліктів. 3.Основні завдання профілактика. 4.Шляхи попередження конфліктів. Умови й способи стимулювання конфлікту. 5. Етапи, чинники і умови розв'язання і врегулювання конфліктів.	ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання. ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям професійній та громадській діяльності. ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну,	Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, тест, кейси (робота в мікрогрупах).

		консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи.	
6	<p>Тема 6. Конфлікти в умовах навчальної діяльності</p> <p>1. Педагогічні конфлікти: характеристика, основні види.</p> <p>2. Причини виникнення та функції конфліктів між учнями. Шляхи профілактики, попередження та умови розв'язання учнівських конфліктів.</p> <p>3. Конфлікти між вчителями та учнями: особливості, причини виникнення, класифікація. Умови попередження і успішного розв'язання конфліктів між вчителями та учнями.</p> <p>4. Булінг в освітньому середовищі.</p> <p>5. Основні характеристики психологічної безпеки освітнього середовища.</p>	<p>ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.</p> <p>ПР20. Здійснювати психологічні інтервенції (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу) з використанням індивідуальних та групових методів роботи.</p>	<p>Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, Кейси.</p> <p>Розробити буклет щодо психологічної профілактики та попередження конфлікту для освітніх закладів, організації або програму тренінгового заняття, бесіди, круглого столу (робота в мікрогрупах).</p>
7	<p>Тема 7. Конфлікти в сім'ях</p> <p>1. Сімейні конфлікти, їх характеристика, класифікація.</p> <p>2. Типи сімей за рівнем конфліктності. Кризові періоди у життєдіяльності сім'ї.</p> <p>3. Характеристика подружніх конфліктів, причини їх виникнення, шляхи попередження і розв'язання.</p> <p>4. Чинники конфліктності відносин між батьками і дітьми. Основні напрями профілактики, попередження і розв'язання конфліктів між батьками і дітьми.</p> <p>5. Конфлікти між дітьми в сім'ї: при-чини виникнення, особливості попередження, розв'язання і врегулювання.</p>	<p>ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.</p> <p>ПР15. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.</p> <p>ПР18. Виявляти та диференціювати проблеми збереження і відновлення психічного здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	<p>Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, розбір кейсів.</p>
8	<p>Тема 8. Конфлікти в організаціях</p> <p>1. Конфлікти в організаціях, їх особливості, функції, причини виникнення</p> <p>2. Класифікація конфліктів в організаціях.</p> <p>3. Психологічні умови та способи</p>	<p>ПР15. Виявляти і вирішувати соціально-психологічні проблеми особистості у великих і малих групах.</p> <p>ПР17. Демонструвати соціально відповідальну та свідому поведінку, слідувати</p>	<p>Підготуватись до семінарського заняття, опрацювати літературу, навчальні групові дискусії,</p>

профілактики та попередження конфліктів в організаціях. 4.Технології та умови конструктивного розв'язання та врегулювання конфліктів в організаціях.	гуманістичним та демократичним цінностям у професійній та громадській діяльності.	кейси, контрольна робота.
---	---	---------------------------

4. Система оцінювання курсу

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	
Семінарське заняття	10
Тестування	20
Контрольна робота	10
Самостійна робота	10
Індивідуальне завдання	
Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Оцінювання навчальних досягнень студентів за усіма видами навчальних робіт проводиться за поточним і підсумковим контролюми. Поточний контроль знань студентів з навчальної дисципліни проводиться в усній та письмовій формі (опитування на семінарських заняттях, тестування, контрольна робота, самостійна робота).

Підсумковий контроль - екзамен.

Перед написанням письмової (контрольної) роботи у форматі тестів студенти отримують перелік тем і питань, які виносяться на письмову роботу (програмові вимоги) та посилення на навчально-методичну та наукову літературу для самостійної підготовки.

Критерії оцінювання тестів: за кожен правильну відповідь нараховується 0,5 бала.

Поточне оцінювання здійснюється за 5-бальною шкалою, критерії відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю.

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок студентів з дисципліни закладено такі критерії:

- 1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;
- 2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати, диференціювати, систематизувати;
- 3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці;
- 4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Критерії оцінювання самостійної роботи до теми 6:

5 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, підготовлена й проведена якісна візуальна презентація матеріалу, правильно визначено цільову аудиторію, мету повідомлення, матеріал повідомлення відповідає поставленій меті, продемонстровано розуміння смислу та призначення інформації, вміння творчо мислити, давати своє бачення і розуміння поставлених завдань;

4 бали (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, підготовлено презентацію, подано відповіді на основні пункти завдання, визначено мету повідомлення, його структуру, види та засоби психологічного впливу, однак допущені незначні помилки, недостатньо виявлено творчий підхід до вирішення поставлених завдань;

3 бали (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно (або із запізненням), презентація підготовлена, однак не представлена в групі, допущено істотні помилки у визначенні цільової аудиторії, мети повідомлення, його структури, видів та засобів

психологічного впливу, недостатньо виявлено розуміння поставлених завдань та вміння вербалізувати опрацьований матеріал;

2 бали (незадовільно) - завдання виконане значно менш, ніж наполовину, здане невчасно, мету медіаповідомлення, його структуру, види та засоби психологічного впливу визначено з помилками або ж окремі аспекти не визначено, не продемонстровано розуміння інформації;

1 бал (незадовільно) — завдання практично не виконано або виконане невірно, складається з окремих малозмістовних у елементів, які за своїм змістом не відображають суті завдання;

0 балів – завдання не виконане.

Критерії оцінювання аналізу конфлікту:

5 балів (відмінно) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, правильно визначено рівень конфліктності ситуації, вид і форму конфлікту, структурні елементи та етапи протікання конфлікту;

4 бали (добре) - завдання виконане в повному обсязі, здане вчасно, однак допущені незначні помилки у класифікації конфлікту або ж визначенні структурних елементів та етапів протікання конфлікту;

3 бали (задовільно) - завдання виконане не в повному обсязі, здане вчасно (або із запізненням), допущено помилки або неточності у визначенні виду і форми конфлікту, його основних структурних елементів та етапів протікання;

2 бали (незадовільно) - завдання виконане значно менш, ніж наполовину, здане невчасно, структура й динаміка конфлікту описані фрагментарно, без осмислення, класифікація конфлікту проведена неточно;

1 бал (незадовільно) — завдання практично не виконано або виконане невірно, складається з окремих малозмістовних елементів, які за своїм змістом не відображають суті завдання;

0 балів – завдання відсутнє, завдання не виконано.

5. Оцінювання відповідно до графіку навчального процесу

Види навчальної роботи	Навчальні тижні																	Разом	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17		
Лекції																			
Семінарські заняття						5				5									10
Самостійна робота								5	5										10
Тестування			5	5	5		5												20
Контрольна робота											10								10
Екзамен																		50	50
Всього за тиждень			5	5	5	5	5	5	5	5	10							50	50
Максимальна к-сть балів																			100

6. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедіа, лабораторії, комп'ютери та інше
Література:	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Березовська Л.І., О.С.Юрков Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник. Мукачево: МДУ, 2016. 201 с. 2. Вітюк Н.Р. Психологія конфлікту: навчально-методичний посібник для проведення семінарських занять у вищих навчальних закладах. Івано-Франківськ: Симфонія форте, 2008. 176 с. 3. Вітюк Н. Р. Психологія конфлікту в таблицях і схемах : навчальний посібник. Івано-Франківськ, 2014.172 с. 4. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. К.: Вид-во Соломії Павличко “Основи”, 2003. 	

5. Долинська Л.В., Матяш-Заяц Л.П. Психологія конфлікту. Навчальний посібник. К.: Каравела, 2011. 304 с.
6. Дуткевич Т.В. Конфліктологія з основами управління: Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2005.
7. Миронова О. М. Конфліктологія : навчальний посібник / О. М. Миронова, О.В. Мазоренко. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2011. – 168 с. <https://cutt.ly/uCeZW8g>
8. Орлянський В.С. Конфліктологія. Навчальний посібник. - К: Центр учбової літератури. URL: <https://pidru4niki.com/12191214/psihologiya/konfliktologiya>
9. Партико Н.В. Психологія конфліктів. Львів, 2019.
10. Партико Н.В. Основи конфліктології. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2021. 156 с.
11. Петрінко В.С. Конфліктологія: курс лекцій, енциклопедія, програма, таблиці. Навчальний посібник. Ужгород: Видавництво УжНУ «Говерла», 2020. 360 с. <https://www.uzhnu.edu.ua/uk/infocentre/get/31879>
12. Примуш М.В. Конфліктологія. Навчальний посібник. – К., 2006.
13. Русинка І.І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами. Навчальний посібник. К., 2007.
14. Скібіцька Л.І. Конфліктологія: Навч. посібник. К.: Кондор, 2009. 384 с.
15. Соціальна конфліктологія: підручник / Л. Й. Гуменюк. Львів: Львівський державний університет внутрішніх справ, 2015. – 564 с. <https://cutt.ly/RLKJRKy>
16. Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект [Навч.-метод. посібник]. К.: ФОП Стеценко В.В. 2016. 192 с.
17. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с. С.7-24
18. Coombs С. Н., Avrunin G. S. The Structure of Conflict. New York . URL <https://www.taylorfrancis.com/books/mono/10.4324/9780203771167/structure-conflict-clyde-coombs-george-avrunin-clyde-coombs-george-avrunin-clyde-coombs-george-avrunin>
19. Glasl, Friedrich. Konfliktmanagement Ein Handbuch für Führungskräfte. Stuttgart / Zürich. 2004; 523 S.

Інтернет-ресурси:

Електронні підручники онлайн «Педагогіка і психологія» — <http://chitalka.info/psy.html>.

Психологія UA <http://psychologiya.org.ua/>

Студентська бібліотека <http://studentbooks.com.ua/>

Всеукраїнська електронна бібліотека <http://youalib.com/>

7. Контактна інформація

Кафедра	Кафедра соціальної психології факультету психології, К.505, вул. Шевченка, 57, м. Івано-Франківськ, https:// https://ksp.pnu.edu.ua
Викладач (і) Гостьові лектори	кандидат психологічних наук, доцент Вітюк Надія Романівна
Контактна інформація викладача	nadiia.vityuk@pnu.edu.ua

8. Політика навчальної дисципліни

Академічна добросесність	Політика курсу «Психологія конфлікту» спрямована на створення активної співпраці та ґрунтується на принципах академічної добросесності, що забезпечує її прозорість та законність діяльності і здійснюється на основі відповідних нормативних документів: «Положення про запобігання академічного плагіату»,
--------------------------	--

	<p>«Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника».</p> <p>При виконанні завдань творчого рівня неприпустимі плагіат та списування.</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Лекційні заняття, пропущені студентом, не відпрацьовуються, але обов'язковим є опрацювання лекційного матеріалу, що поданий в системі дистанційного навчання. Пропущені семінарські заняття відпрацьовуються наступним чином: студенти повинні відпрацювати невиконаний обсяг робіт (написати контрольну роботу, тематичний тест, виконати завдання для самостійної роботи тощо) протягом 2 тижнів після пропущеного заняття. Самостійні роботи повинні бути здані не пізніше ніж за 1 тиждень до КСР.</p> <p>Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог у встановлені терміни.</p>
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	<p>Студенти повинні виконати усі завдання, які зазначені у програмі (силабусі) своєчасно. Ті студенти, які не виконали завдання для самостійної роботи вчасно без поважних на те причин (що засвідчується документально), повинні їх виконати, однак оцінка при цьому буде знижена на 20 %.</p> <p>Однак якщо відсутність була без поважних причин, студент втрачає можливість отримати бали за усні відповіді. Якщо студент набирає за всі види робіт менше 50 балів і при невдалих подальших перездачах заліку за талонами № 2 і 3, то йому буде запропоноване повторне вивчення курсу.</p>
Невідповідна поведінка під час заняття	Не допускається. Вирішується згідно чинного законодавства України, Статуту університету.
Додаткові бали	Надаються за наукову та громадську активність студентів (2 бали).
Неформальна освіта	<p>Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується Положенням про порядок зарахування результатів неформальної освіти у ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника» (https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2021/02/neformalna_osvita.pdf).</p> <p>Рекомендовані платформи: Prometheus , EdEra, Coursera</p>

Викладач _____ Вітюк Н.Р.